

LIVE

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

Ammattiopisto Live, Live-säätiö 2025

Johdanto ja tavoitteet.....3

Opiskelijavalinta.....6

Opetuksen ja oppimisympäristön yhdenvertaisuus.....7

Osaamisen arviointi.....9

Yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy.....10

Sukupuolten tasa-arvo.....12

Toiminta kiusaamis- ja häirintätilanteessa.....17

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tilannekartoitus, toimenpiteet ja käytännön tavoitteet.....19

Miten hyödyntää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa arjessa?.....32

Turvallisempi tila – mitä se tarkoittaa?.....33

Käytännön ohjeistus turvallisemman tilan ohjeiden laatimiseen ryhmässä.....37

Lähteet.....41

Ammattiopisto Liven yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman päivitys perustuu opiskelijoiden ja henkilöstön tuottamaan tietoon ja tarpeeseen. Suunnitelman päivitys on tehty tiiviissä yhteistyössä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa.

Suunnitelma toimii työkaluna oppilaitoksen arjessa, auttaen henkilöstöä toimimaan opiskelijoiden tukena syrjinnän ehkäisyssä sekä tasapuolisen kohtelun varmistamisessa.

Tavoitteena on tehdä Ammattiopisto Livistä paikka, jossa on turvallista olla ja jossa kaikkia kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasavertaisesti.

Suunnitelma perustuu kahteen lakiin:

1. **Tasa-arvolakiin**, joka edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä ehkäisee sukupuoleen ja sukupuoli-identiteettiin liittyvää syrjintää.

2. **Yhdenvertaisuuslakiin**, joka takaa, että ketään ei syrjitä esimerkiksi iän, sukupuolen, etnisen taustan, vammaisuuden tai uskonnon perusteella.

Syrjintää on esimerkiksi:

- ihmisen eriarvoinen kohtelu henkilökohtaisten ominaisuuksien takia
- häirintä, kuten loukkaava puhe tai käytös
- se, ettei oteta huomioon erityistarpeita, kuten esteettömyyttä.

Mitä oppilaitoksen pitää tehdä?

Arvioida toimintaansa: Oppilaitos selvittää, miten sen toiminta vaikuttaa eri ihmisryhmiin. Oppilaitos tarkistaa, toteutuuko yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sen arjessa. Arviointia tehdään siitä, miten edellisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toimenpiteet on toteutettu ja mitä tuloksia niistä on saatu.

Tehdä suunnitelma ja toimenpiteet: Oppilaitoksen on laadittava suunnitelma siitä, miten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään. Toimenpiteiden tulee olla käytännöllisiä ja tehokkaita.

Kuulla opiskelijoita ja työntekijöitä: Suunnitelman tekemisessä kuullaan opiskelijoita, lähiverkoston (esimerkiksi huoltajia) ja työntekijöitä.

Miten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään?

Oppilaitoksessa tehdään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma yhdessä työntekijöiden ja opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voi olla voimassa enintään kolme vuotta, mutta sitä arvioidaan säännöllisesti. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman voi liittää esimerkiksi osaksi opetussuunnitelmaa.

Kiinnitämme erityistä huomiota siihen, miten:

- valitsemme opiskelijat
- järjestämme opetusta
- otamme huomioon opiskelijoiden erilaiset oppimistarpeet ja arvioimme opintosuorituksia.

Lisäksi keskitymme seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän estämiseen ja poistamiseen. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/hairinnan-maarittely-ja-lainsaandanto>

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman päivittäminen on osa Opiskelijan äänellä -hanketta. Hanketta rahoittaa Opetushallitus. Suunnitelman päivitystyöhön ovat osallistuneet Ammattiopisto Liven opiskelijat ja työntekijät. Suunnitelma on hyväksytty Ammattiopisto Liven johtotiimissä 8.4.2025.

Opiskelijavalinta

Ammattiopisto Liven opiskelijavalinnassa otetaan huomioon Opetus- ja kulttuuriministeriön lupa järjestää koulutusta vaativaa erityistä tukea tarvitseville nuorille.

Kaikilla, jotka hakevat ammatilliseen perustutkintokoulutukseen tai valmentavaan koulutukseen (TUVA tai TELMA) on oltava tarve vaativaan erityiseen tukeen. Tämä on oppilaitoksen valintaperuste.

Hakija voi osoittaa vaativan erityisen tuen tarpeensa esimerkiksi asiantuntijalausunnoilla, edellisen koulun HOJKS/HOKS-asiakirjalla tai pedagogisella lausunnolla. Opiskelijavalintakriteerit löytyvät oppilaitoksen verkkosivuilta osoitteesta:

<https://www.livesaatio.fi/opisto/hakijalle/hakeminen/yhteishaku>

Kaikkia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti valinnassa.

Opetuksen ja oppimisympäristön yhdenvertaisuus

Ammattiopisto Live tarjoaa jokaiselle opiskelijalle opiskeluympäristön, jossa heidän yksilölliset tavoitteensa ja tarpeensa otetaan huomioon. Kaikilla opiskelijalla on oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti ja arvostavasti.

Oppilaitoksessa on säännöt, jotka varmistavat turvallisen opiskelun.

Tavoitteena on, että kaikki huolehtivat omalta osaltaan turvallisesta ympäristöstä.

Säännöt löytyvät täältä:

<https://www.Livesaatio.Fi/opisto/opiskelijalle/opiskelijan-opas/jarjestys-ja-somesaannot>

<https://www.Livesaatio.Fi/opisto/opiskelijalle/asuntola/jarjestyssaannot>

Huolehdimme osaamisen hankkimisen ja arvioinnin yhdenvertaisuudesta. Lisätietoa löytyy:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531>

Kaikilla opiskelijoilla on oikeus yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon koulutuksessa, opetuksessa ja ohjauksessa. Sukupuoli ei vaikuta siihen, miten opetusta järjestetään tai miten opintosuorituksia arvioidaan. Opetuksessa otetaan huomioon kaikkien opiskelijoiden tarpeet sukupuolesta riippumatta.

Oppilaitoksessa toimimme sukupuolineutraalisti, eli emme tee eroa sukupuolen mukaan. Sukupuolisensitiivisyys tarkoittaa sitä, että otamme huomioon tyttöjen, poikien ja muunsukupuolisten tarpeet.

Teemme töitä ennaltaehkäisevästi, eli pyrimme estämään syrjintää ja puutumme siihen heti huomattessamme sen. Arvostamme erilaisten ihmisten monimuotoisuutta, luomme ympäristön, jossa keskustellaan avoimesti, ja kohdataan toisemme tasavertaisesti.

Näemme monikulttuurisuuden vahvuutena, jossa erilaiset ihmiset tuovat mukanaan erilaisia taitoja ja näkökulmia.

Opiskelijat voivat itse päättää, mitä kertovat itsestään, esimerkiksi terveydentilastaan. Alaikäisten opiskelijoiden osalta asioista sovitaan aina huoltajan kanssa.

Osaamisen arviointi

Arviointi toteutetaan Opetushallituksen ohjeiden mukaan. Arvioinnissa arvioidaan opiskelijan sen hetkistä osaamista suhteessa tutkinnon- tai koulutuksen perusteisiin.

Tutkintojen ja koulutusten perusteet, arvioitava osaaminen sekä arviointiasteikko on valtakunnallinen ja kaikille samaa koulutusta käyville yhteinen. Nämä tiedot löytyvät täältä: www.ePerusteet.fi.

Tavoitteet, arviointiperusteet ja -kriteerit kerrotaan ja tarvittaessa kerrataan opiskelijoille liittyen kuhunkin opiskeltavaan kokonaisuuteen. Tavoitteet päivitetään henkilökohtaistamiskeskustelujen (HOKS) yhteydessä tarpeen mukaan vastaamaan nykytilannetta.

Osaamisen arviointia tehdään useissa eri tilanteissa. Arviointi on:

- palautteen antamista osaamisen kehittymisestä. Arvioinnilla saadaan tietoa siitä, milloin opiskelija on valmis näyttöön ja muuhun osaamisen osoittamiseen
- osaamisen arviointia näytössä ja muussa osaamisen arvioinnissa
- osaamisen tunnustamisen yhteydessä osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden arviointia.

Yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy

Ketään ei syrjitä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslain tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Yhdenvertaisuuslaissa säädetään syrjinnän kielloista muun henkilöön liittyvän syyn kuin sukupuolen perusteella.

Tasa-arvolaki tarkoittaa sukupuoleen perustuvan ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä.

Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toisia jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.

Yhdenvertaisuus on sitä, että, että kaikkia ihmisiä kohdellaan oikeudenmukaisesti.

Yhdenvertaisuutta tukeva toiminta oppilaitoksessa:

- **Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus:** edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikissa oppimisympäristöissä.
- **Hyvinvointi ja demokratia:** Oppimisympäristöt ja koulun toimintatavat tukevat opiskelijoiden hyvinvointia ja demokratiaa.
- **Elinikäisen oppimisen taidot:** Opiskelijoille opetetaan tärkeitä taitoja, kuten kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisua, ryhmätyötä, viestintää ja neuvottelua.
- **Ihmisoikeuksien kunnioittaminen:** Kunnioitetaan ihmisoikeuksia, suvaitsevaisuutta, erilaisuutta ja kulttuurista moninaisuutta.
- **Avoimuus ja luottamus:** Avoimuus luo turvallisuutta ja luottamusta oppimisympäristössä.
- **Eettinen ja kriittinen ajattelu:** Koulutus antaa valmiuksia tehdä ratkaisuja eettisen ja kriittisen ajattelun avulla.
- **Osallisuus ja yhteisöllisyys:** Korostetaan osallisuutta, aktiivista toimintaa ja yhteisöllisyyttä.
- **Turvallinen työskentely:** Turvallinen työskentely on osa ammattitaitoa ja sitä edistetään kaikissa oppimisympäristöissä.

Sukupuolten tasa-arvo

Tasa-arvo tarkoittaa, että kaikkia ihmisiä kohdellaan oikeudenmukaisesti.

Sukupuolten tasa-arvo tarkoittaa, että kaikilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet yhteiskunnassa ja työelämässä sukupuolesta riippumatta.

Tasa-arvolaissa määritellään sukupuoli näin:

- sukupuoli-identiteetti tarkoittaa sitä, miten ihminen itse kokee oman sukupuolensa
- sukupuolen ilmaisu tarkoittaa sitä, miten ihminen tuo sukupuolensa esiin, esimerkiksi pukeutumisella tai käytöksellä.

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän. Kaikkia kohdellaan samanarvoisesti sukupuolesta riippumatta.

Sukupuolten moninaisuus:

sukupuolivähemmistöt: ihmiset, joiden sukupuoli ei ole yleisin (esimerkiksi muunsukupuoliset, transihmiset)

sukupuolienemmistöt: ihmiset, joiden sukupuoli on yleisin (esimerkiksi miehet ja naiset)

Miten huomioida sukupuolen moninaisuus?

- Käytetään niitä sanoja, joita sukupuolivähemmistöihin kuuluvat itse haluavat käyttää.
- Otetaan sukupuolen moninaisuus huomioon opetuksessa ja oppimateriaaleissa.
- Kohdellaan kaikkia niin, ettei arvata tai päätellä heidän sukupuoltaan.
- Käytetään nimeä, jota henkilö haluaa käytettävän.
- Huolehditaan, että sukupuolittuneiden tilojen, kuten pukuhuoneiden, lisäksi on myös sukupuolineutraaleja tiloja.
- Varmistetaan, että työntekijöillä on riittävästi tietoa sukupuolen moninaisuudesta.
- Tehdään oppilaitoksen rekistereissä ja järjestelmissä tarvittavat muutokset henkilön nimeen sekä sukupuoleen liittyen voimassa olevan ohjeen mukaisesti.

Tässä Setan sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen linkissä on tietoa sukupuolen moninaisuudesta ja siihen liittyvistä sanoista:
<https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuolen-moninaisuus/sukupuolen-moninaisuuden-sanasto/>

Sukupuoli-identiteetti

Jokaisella on oikeus määritellä itse, mikä on oma sukupuoli. Se voi olla esimerkiksi:

- millainen tyttö tai nainen, poika tai mies hän on
- kokeeko hän olevansa muun sukupuolinen eli ei vain nainen tai mies tai kokeeko hän itsensä sukupuolten välissä.

Kokemus omasta sukupuolesta voi muuttua ja vaihdella elämän eri vaiheissa. Muiden tulee kunnioittaa jokaisen omaa sukupuolokokemusta.

Ammattiopisto Liven kyselyissä ei kysytä sukupuolta (esimerkiksi valmentavien koulutusten aloitus- ja päättökyselyt, sijoittumiskysely ja kotiväenkysely). Ainoastaan Opetushallituksen ARVO-opiskelijakyselyissä kysytään sukupuolta muotoilulla mies, nainen, muu/määrittelemätön, en halua vastata.

Sukupuoli-identiteetti tarkoittaa sitä, miten ihminen kokee oman sukupuolensa.

Sukupuolivähemmistöt selkeällä kielellä

Sukupuolivähemmistöllä tarkoitetaan ihmisiä, joiden sukupuoli ei ole yleisin. Eli ihmisiä,

- jotka eivät koe syntymässä määriteltyä sukupuoltaan omakseen
- joiden sukupuoli, sen ilmaisutapa ja kokemus eivät vastaa perinteisiä käsityksiä sukupuolesta
- jotka itse määrittelevät kuuluvansa johonkin sukupuolivähemmistöön, kuten transsukupuoliset, transvestiitit, muunsukupuoliset tai intersukupuoliset.

Sukupuolivähemmistöt eivät ole sama asia kuin seksuaalivähemmistöt, koska sukupuoli-identiteetti ei kerro ihmisen seksuaalisesta suuntautumisesta.

Lisätietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen käsitteistä löytyy täältä:

- <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto/>
- viittomakielellä: <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarianasto-suomalaisella-viittomakielella/>
- selkokielellä: https://selkokeskus.fi/wp-content/uploads/2022/06/Selkokielineen-esite-sukupuolen-moninaisuudesta_KK3.pdf?fbclid=IwAR3wUaj3062nhMHrb8LKO3K5nFx_oOIirQSTr7yVxWgX-y4XWk6OxrdyWA7U

Sukupuoleen perustuva häirintä

Sukupuoleen liittyvä häirintä tarkoittaa ei-toivottua käytöstä, joka koskee henkilön sukupuolta, sukupuoli-identiteettiä tai sitä, miten hän ilmaisee sukupuolensa. Tämä häirintä ei ole seksuaalista.

Esimerkkejä sukupuoleen perustuvasta häirinnästä ovat:

- pahan puhuminen henkilön sukupuolesta
- sukupuolivähemmistöön kuuluvan leimaaminen epänormaaliksi
- henkilön alistaminen tai nöyryyttäminen sukupuolen takia
- kiusaaminen tai nimittely, joka liittyy henkilön sukupuoleen.

Häirintä ei ole koskaan häirintää kokevan syy.

Seksuaalinen häirintä

Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua käytöstä, joka loukkaa toisen koskemattomuutta. Se voi liittyä kehoon tai olla sanallista tai eleillä tapahtuvaa häirintää.

Esimerkkejä seksuaalisesta häirinnästä ovat:

- ei-toivottu koskettelu
- seksuaalinen väkivalta
- seksuaaliset ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaaliset viestit tai kuvat sosiaalisessa mediassa
- vihjailevat eleet tai ilmeet
- rumat puheet, nimittely ja kaksimieliset vitsit
- kommentit henkilön kehosta, pukeutumisesta tai yksityiselämästä
- aikuisille tarkoitetun kuvasisällön näyttäminen toiselle ilman suostumusta

Kiusaaminen ja häirintä voivat olla esimerkiksi:

- fyysistä (esimerkiksi tönimistä tai lyömistä)
- sanallista (esimerkiksi haukkumista tai pilkkaamista)
- ilmeilyä (esimerkiksi mulkoilua tai selän kääntämistä)
- toisen ihmisen hyljeksimistä (esimerkiksi kaveriporukasta ulkopuolelle jättämistä, tarkoituksenmukaista huomiotta jättämistä)

Kiusaamisen ja häirinnän estämisen tavoitteena on estää ongelmat ennen niiden syntymistä sekä puuttua niihin nopeasti.

Turvallinen ilmapiiri ja turvallisuuden parantaminen:

- ennalta ehkäisevä toiminta (esimerkiksi oppilaitoksen turvallisuussuunnitelma ja järjestyssäännöt)
- rakentamalla hyvä ja avoin ilmapiiri
- tukemalla opiskelijoiden osallistumista ja osallistamista oppilaitoksen toimintaan

Yhteishenkeä ja ryhmien hyvää toimintaa edistetään:

- auttamalla ryhmiä toimimaan hyvin yhdessä
- käyttämällä pieniä opiskeluryhmiä
- tukemalla opiskelijoita tutoropiskelijoiden avulla.

Yhteistyö huoltajien kanssa ja opiskeluhuollon palvelut auttavat myös luomaan turvallista ympäristöä. Jokaisen yhteisön jäsenen tulee toimia niin, että opiskeluympäristö pysyy turvallisena.

Miten toimia kiusaamis- ja häirintätilanteissa

Jos opiskelija kokee tai näkee kiusaamista, häirintää, väkivaltaa tai muuta sopimatonta käytöstä, hän voi kertoa asiasta kenelle tahansa oppilaitoksen työntekijälle. Opiskelijoita kannustetaan huolehtimaan toistensa hyvinvoinnista ja puuttumaan väärään käytökseen.

Oppilaitoksen työntekijöiden täytyy heti puuttua kiusaamiseen, häirintään tai väkivaltaan, jos he huomaavat tai kuulevat siitä. Tilanteet otetaan vakavasti ja niihin reagoidaan nopeasti. Tarvittaessa tehdään virallisia ilmoituksia (esimerkiksi järjestyssääntö- tai vaaratilanneilmoitukset). Ammattiopisto Live tekee yhteistyötä huoltajien ja viranomaisten kanssa, jos tilanne vaatii.

Tuki opiskelijoille

Kaikkia opiskelijoita tuetaan tasapuolisesti ja puolueettomasti tilanteen selvittämisessä. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua sovitteluun, jossa pyritään ratkaisemaan ristiriidat keskustelemalla. Sovittelu on vapaaehtoista, luottamuksellista ja puolueetonta.

Tilanteen jälkeen sekä kiusaamisen tai häirinnän kohteena olleelle ihmiselle että tekijälle tarjotaan apua, jos he sitä tarvitsevat. Apua järjestetään opiskeluhuollon palveluista yhteistyössä opiskelijan ja huoltajan kanssa. (opiskeluhuoltosuunnitelma, Ammattiopisto Live 2024)

Yhdenvertaisuus- ja
tasa-arvosuunnitelman
tilannekartoitus,
toimenpiteet ja
käytännön tavoitteet

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tilannekartoitus

Ammattiopisto Live kartoittaa vuosittain opiskelijoiden tyytyväisyyttä oppilaitoksen toimintaan.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tekemiseen on käytetty opiskelijoiden aloitus- ja päättöpalautteen tuloksia. Lisäksi ohjaushenkilöstöltä on kerätty tietoa suunnitelman käytöstä, toimivuudesta ja saavutettavuudesta (01/2024)

Nykytilaa on tarkasteltu yhdessä työntekijöiden ja opiskelijoiden kanssa. Tavoitteet ja toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi on päivitetty vastuuhenkilöiden kanssa (katso dia 27).

Yhtenä päivitysmenetelmänä käytettiin tarinateatteria, jonka avulla kuultiin opiskelijoiden kokemuksia yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta peruskoulusta Ammattiopisto Liveen. Työpajoihin osallistuneet työntekijät saivat myös kertoa omista kokemuksistaan.

Työpajoja järjestettiin yhteensä neljä: kolme ensimmäistä työntekijöille ja neljäs työntekijöille ja opiskelijoille. Tavoitteena oli, että työntekijät saisivat toimivan menetelmän suunnitelman hyödyntämiseen esimerkiksi ryhmäyttämisessä.

Lisäksi opiskelijoilla oli mahdollisuus tuoda oma äänensä esiin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa. Työntekijät ovat kuitenkin avainasemassa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisessa oppilaitoksessa.

Suunnitelman säännönmukainen seuranta

- Oppilaitoksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävistä tapahtumista tehdään kooste.
- Opiskelijat sekä opetus- ja ohjaushenkilöstö arvioivat suunnitelman käyttämistä, toimivuutta ja saavutettavuutta.
- Seurannan apuna käytetään opiskelijoiden aloitus- ja päättökyselyjä (katso seuraava dia).

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysymykset opiskelijoiden aloitus- ja päättökyselyistä

Opiskelijapalautteista on Livessä valittu ne kysymykset, joiden avulla yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon etenemistä osaltaan seurataan.

Kysymykset koskevat kiusaamista, oikeudenmukaista kohtelua ja arvioinnin tasapuolisuutta.

Vastausten perusteella kehitystä seurataan säännöllisesti ja tehdään tarpeellisia muutoksia.

Tutkintokoulutus

- Osaamiseni arvioitiin osaamisen arviointikriteerien mukaisesti
- Opiskeluympäristöni on / oli turvallinen
- Opiskelijoita kohdeltiin yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti
- Koen, että kiusaamiseen, syrjintään ja häirintään puututaan / puututtiin
- Minulla oli halutessani mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen
- Kiusaamisen kokeminen, havainnointi ja selvittäminen
Ammattiopisto Livessä

Valmentava koulutus

- Minulla on turvallinen olo Livessä
- Kaikkia opiskelijoita kohdellaan tasa-arvoisesti
- Kiusaamisen kokeminen, havainnointi ja selvittäminen
Ammattiopisto Livessä

Vipunen on opetushallinnon tilastopalvelu, jonka sisällöstä vastaavat yhdessä Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus.

Lisää ammatillisen koulutuksen opiskelijakyselyiden tuloksia voit katsoa täältä:

[Excel Web Access - /fi-fi/Raportit/Ammatillinen koulutus - opiskelijapalaute - päättökysely - koulutuksen järjestäjä.xlsb](#)

Mikä oli parasta ja mikä voisi olla paremmin Livessä?

Avovastauksia joita kerätty opiskelijoiden päättökyselyistä

Avovastauksista peilautuu, että opiskelijat arvostivat joustavaa ja positiivista ilmapiiriä, jossa kaikkia kohdeltiin tasa-arvoisesti.

He pitivät tärkeänä, että opettajat ja ohjaajat ovat ammattitaitoisia ja osasivat toimia erilaisissa tilanteissa.

Opiskelijat kokivat tärkeäksi yksilöllisen ja kokonaisvaltaisen tuen opintojen aikana.

Heille oli myös tärkeää, että opinnoissa oli joustavuutta ja että he pystyivät etenemään oman osaamistasonsa mukaan.

Opiskelijat pitivät opiskeluhuollon palveluja tärkeinä. Heille oli myös tärkeää, että heidän vahvuuksiaan tuettiin ja huomioitiin.

Pienet ryhmäkoot ja hyvät mahdollisuudet työssäoppimiseen olivat merkityksellisiä kyselyjen mukaan.

Uusiin ihmisiin tutustuminen ja ryhmähenki koettiin erityisen tärkeiksi.

Opiskelijat arvostivat innostavaa ja monipuolista opetusta.

Opiskelijat toivoivat, että:

- erilaiset opintomahdollisuudet olisivat vielä paremmin saavutettavia kaikille (esimerkiksi työharjoittelut ja erilaiset pajat)
- ohjaus erilaisiin työpajoihin ja työharjoitteluihin olisi aktiivisempaa
- opintosuoritukset pyritäisiin merkitsemään mahdollisimman ajantasaisesti.

Ohjaushenkilöstön kyselytulokset

Ohjaushenkilöstölle teetettiin kysely koskien nykyistä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa.

Tieto yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmasta ja sen saavutettavuus:

- yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma ei ole kaikille tuttu ja sen käyttö opetuksessa ja ohjauksessa vaihtelevat
- suunnitelman teemoja huomioidaan arjessa, mutta suunnitelma on vaikea löytää
- ajantasaisuuden ja selkeyden tärkeys korostuu
- selkeäkielistä tiivistelmää ja toiminnallisuutta suunnitelman ympärille kaivataan
- selkeää ohjeistusta kaivataan siihen, miten ja mihin opiskelija voi ilmoittaa epäasiallisesta käyttäytymisestä.

Tasa-arvon ja tuen toteutuminen:

- opiskelijat kokevat olevansa tasa-arvoisessa asemassa taustastaan riippumatta
- toimintaa mukautetaan opiskelijan tuen tarpeen mukaan
- yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa ei käytetä paljon
- sosiaalisen vuorovaikutuksen tukeminen on tärkeää.

Tilojen saavutettavuus:

- oppilaitoksen tilat tukevat osittain opiskelijoiden liikkumista, mutta kokemukset vaihtelevat toimipisteittäin
- unisex-wc-tiloja pidetään hyvinä, yksityisyyttä tarjoavia suihkutiloja toivottiin lisää.

Onnistumiset:

- sukupuolten välisen ja seksuaalisuuteen liittyvän tasa-arvon edistäminen on onnistunut
- kiusaamis- ja häirintätilanteiden hoitaminen sekä ammatillinen ja tasa-arvoinen kohtaaminen ovat onnistuneet.

Haasteet:

- vähäinen tietoisuus suunnitelmasta ja yhteisten käsitteiden puute voivat johtaa eri toimintamallien syntymiseen rinnakkain
- yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön laadun toteutumisessa tiedon kulkua ei koeta aina ajantasaiseksi
- suunnitelma ei ole saavutettava ja saatavilla kaikille
- suunnitelma ei ole saatavilla eri kielillä
- suunnitelmaa on haastavaa löytää.

Parannusehdotukset:

- Ammattiopisto Liven järjestyssäännöt selkeäkieliseksi
- selkeäkielinen ja kuvallinen suunnitelma, viittomakieliset ja näkövammaiset huomioiden
- turvallisen tilan säännöt näkyville opetustilojen seinille.

Ehdotuksia suunnitelman käyttöön:

- suunnitelma osana yhteiskunnassa toimimisen opintojaksoa (YTO-aineet)
- osana uusien opiskelijoiden perehdytystä
- opiskelijat mukaan tekemään materiaalia suunnitelmaan heidän näkökulmastaan
- turvallisemman tilan ohjeet laaditaan yhdessä opiskelijoiden kanssa suunnitelmaa hyödyntäen
- suunnitelman mukaan ottaminen ryhmäytymisvaiheessa ja ryhmän sääntöjä laadittaessa
- turvallisemman tilan ohjeiden läpikäynti lukuvuoden alussa ja aamuinfoissa
- tiimin sisällä suunnitelman läpikäynti ja toteuttaminen arjessa.

LIVE

Toimenpiteet yhdenvertaisuuden
edistämiseksi

Aihealue	Tavoite	Toimenpide	Vastuuhenkilö
Saavutettavuus ja esteettömyys	Noudatetaan EU:n saavutettavuusdirektiiviä kaikissa järjestelmissä, joita henkilöstö ja opiskelijat käyttävät.	Kartoitetaan kaikkien järjestelmien nykytila sekä tehdään suunnitelma siitä, miten ne saadaan direktiivin mukaisiksi ja millä aikataululla.	Live-Säätiön johtoryhmä
Opiskelijavalinta	Opiskelijavalinnat pohjautuvat valtakunnallisiin määräyksiin ja Liven valintaperusteisiin. Nämä ovat kaikille hakijoille samat ja kaikkia kohdellaan yhteisen toimintatavan mukaisesti.	Opiskelijavalinnat pohjautuvat valtakunnallisiin määräyksiin ja valintaperusteisiin. Hakeutumisen prosessit ja toimijat Livessä noudattavat edellä mainittuja.	Rehtori, opiskelijaksi ottaminen on rehtorin tekemä hallintopäätös.
Eriarvoinen kohtelu	Jokainen pystyy vastaamaan erilaisiin kyselyihin siten, että ei tunne itseään kohdelluksi eriarvoisesti.	Liven kyselyissä kysytään vain palvelujen kehittämisen kannalta tarpeellisia taustatietoja. Kysymykset ja vastausvaihtoehdot muotoillaan niin, etteivät ne aiheuta epäoikeudenmukaisen kohtelun tai syrjinnän kokemusta. Henkilöön liittyviin taustakysymyksiin sisällytetään myös vaihtoehto ”en halua vastata”	Kyselyistä vastaava kehityspäällikkö
Kiusaaminen	Kaikki oppilaitosyhteisössä kokevat tulevansa hyväksytyiksi sellaisina kuin ovat, eivätkä ke kiusaamista mistään syystä.	Osallistetaan opiskelijat miettimään keinoja, miten ehkäistään kiusaamista ja miten siihen tarvittaessa puututaan.	Opiskelijan hyvinvoinnin tuen palveluista vastaava päällikkö
Syrjintä	Kaikki oppilaitosyhteisössä kokevat tulevansa hyväksytyiksi sellaisina kuin ovat.	Opiskelijat osallistuvat miettimään keinoja, miten ehkäistään syrjintää ja miten siihen tarvittaessa puututaan. Järjestetään sukupuolineutraaleja tiloja.	Opiskelijan hyvinvoinnin tuen palveluista vastaava päällikkö ja koulutuspäälliköt Tilat järjestetään mahdollisuuksien mukaan
Seksuaalinen häirintä	Jokaisella on oikeus olla juuri sellainen kuin on riippumatta sukupuolesta tai sen ilmenemisestä.	Opiskelijat osallistuvat miettimään keinoja, miten ehkäistään seksuaalista häirintää ja miten siihen tarvittaessa puututaan.	Opiskelijan hyvinvoinnin tuen palveluista vastaava päällikkö
Opiskelijakunnan osallistaminen	Opiskelijat tietävät ja sisäistävät oppilaitoksen toimintatavat ja käytännöt tasa-arvoon liittyen.	Käsitellään opiskelijakunnan kanssa tasa-arvoasioita.	Rehtori ja opiskelijan hyvinvoinnin tuen palveluista vastaava päällikkö

Käytännön tavoitteita tehtyjen huomioiden perusteella

Saavutettavuus:

- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma liitetään Osallistuvan Liven sivustolle, jotta se on helpommin opiskelijoiden saatavilla.
- Suunnitelma lisätään Liven ulkoiselle sivustolle ja työntekijöiden Intraan.
- Suunnitelmaan pääsee tutustumaan Opiskelijan äänellä –hankkeen hankemateriaalien kautta. Linkki materiaaleihin löytyy Liven ulkoiselta sivustolta.
- Suunnitelmasta tehdään selkeäkielinen ja tiivistetympi versio, joka löytyy edellä mainituista paikoista.

Epäasiallisesta käytöksestä ilmoittaminen:

- Opiskelijoiden ilmoittamismenettelyä epäasiallisesta käytöksestä selkeytetään.
- Opiskelijoille tehdään helppokäyttöinen ilmoituskanava, jonka kautta voi ilmoittaa epäasiallisesta kohtelusta.

Suunnitelman käyttö:

- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman käyttöä opetuksessa ja osana opintosuunnitelmaa tarkastellaan, jotta suunnitelma ei jäisi irralliseksi dokumentiksi.
- Suunnitelma huomioidaan osana opiskelijoiden ja työntekijöiden perehdytystä.

Uudeksi normiksi vakiinnuttaminen

- Suunnitelmaa tehdään opiskelijoille tutuksi opiskeluvalmentajien järjestämissä paussitoiminnoissa.
- Suunnitelma julkistetaan opiskelijoille ja työntekijöille teemapäivän muodossa.
- Opiskelijakunnan ja tutoropiskelijoiden kanssa suunnitellaan käytännön keinoja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman jalkauttamiseen.
- Koulutuspäälliköitä pyydetään käymään päivitetty suunnitelma läpi omissa tiimeissään.

Suunnitelman toiminnallisuus:

- Suunnitelma auttaa käsittelemään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa opiskelijoiden kanssa.
- Se on informatiivinen materiaali, joka lisää tietoa sekä opiskelijoille että työntekijöille.
- Suunnitelman toiminnallisessa osassa käsitellään turvallisemman tilan periaatetta, jota toivottiin käsiteltävän enemmän.

Miten hyödyntää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa arjessa?

- turvallisemman tilan ohjeiden tekemiseen yhdessä ryhmän kanssa
- keskustelun tukena ryhmän tai yksittäisen opiskelijan kanssa
- teematuntien suunnittelussa ja toteutuksessa
- osana uusien opiskelijoiden ja työntekijöiden perehdytystä
- suunnitelman teemojen opiskeluun päivitetyn tiedon avulla.

Jokaisella oppilaitoksen jäsenellä on tärkeä rooli

Parasta on tehdä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä yhdessä. Työ etenee, kun ymmärrämme asioita ja toisiamme paremmin.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat, kun keskustelemme ja jaamme ajatuksia.

Toisen ihmisen kohtaaminen tasa-arvoisesti ja kunnioittaen ei tarkoita, että olemme kaikesta samaa mieltä. Se tarkoittaa, että kuuntelemme, kuulemme ja ymmärrämme toisiamme.

Turvallisempi tila – mitä se tarkoittaa?

Turvallisempi tila tarkoittaa sitä, että jokainen saa olla oma itsensä. Turvallisemman tilan ohjeet luodaan yhdessä, jotta jokainen voi kokea olonsa turvallisiksi ryhmässä.

Turvallisemman tilan ohjeet tekevät näkyväksi arvot ja toimintatavat, joiden ytimessä on yhdenvertaisuus.

Ne ovat yhdessä sovittuja käytäntöjä, jotka tukevat ryhmän osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia.

Puhumme turvallisemman tilan periaatteista, emme turvallisen tilan periaatteista. Näillä periaatteilla pyrimme ennakoivasti luomaan turvallisempia tiloja, joissa ei tarvitse pelätä syrjintää.

Emme voi taata, ettei syrjintää koskaan tapahtuisi. Siksi puhumme turvallisemman tilan periaatteista.

Turvallisempi tila on toimintamalli ja periaate, joka muuttuu ja kehittyy jatkuvasti.

- turvallisempaa tilaa ylläpidetään, korjataan ja uudistetaan yhdessä
- turvallisemman tilan ohjeet tehdään ryhmän tarpeiden mukaan
- ohjeista sovitaan yhdessä ryhmän kesken
- turvallisemman tilan ohjeet ovat osa ryhmän toimintakulttuuria, joten täysin valmista ohjeistusta jonka voisi esimerkiksi kopioida, ei ole.

Turvallisemmassa tilassa:

- puhumme avoimesti oletuksista ja ehkäisemme syrjintää
- keskustelemme yhdessä, mitä tehdään, jos syrjintää tapahtuu
- mahdollistamme avoimuuden ja keskinäisen kunnioituksen
- opimme toisiltamme
- pyrimme fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen
- ymmärretään, miten erilaiset taustamme vaikuttavat käyttäytymiseemme ja toisiin ihmisiin

Turvallisemman tilan ohjeiden pohja

- Emme tee oletuksia toistemme taustoista tai ominaisuuksista.
- Emme häiriköi, hauku, häiritse, nolaa tai kiusaa toisiamme.
- Kunnioitamme toistemme fyysisiä ja emotionaalisia rajoja.
- Käytämme toisistamme sitä nimeä, jota henkilö haluaa hänestä käytettävän.
- Kunnioitamme sukupuoli-identiteettejä.
- Emme paljasta toistemme henkilökohtaisia asioita.
- Kysymme ja kuuntelemme avoimesti ilman oletuksia.
- Pyydämme anteeksi virheitä ja opimme niistä.
- Sitoudumme rakentamaan ja ylläpitämään turvallista tilaa yhdessä.
- Ilmoitamme häirinnästä tai kiusaamisesta.

Miten pitää turvallisempaa tilaa yllä:

- tunnista turvallisemman tilan rikkoutuminen
- kysy tunteista ja hyväksy ne
- anna tilaa loukatuksi tulleelle
- varmista, ettei tilanne pahene
- älä pakota ketään toimimaan heti
- jokainen on vastuussa omista sanoistaan
- keskustelkaa yhdessä syistä ja sopikaa, miten estetään tilanteen toistuminen
- tarjoa mahdollisuutta keskustella esimerkiksi vastuuopettajan, opiskeluhuollon työntekijän tai opiskeluvalmentajan kanssa
- tarjoa mahdollisuutta restoratiiviseen sovitteluun

Restoratiivista sovittelua koskien ole yhteydessä sovittelijat@inlive.fi.
Livessä on 30 restoratiivista sovittelijaa.

Käytännön ohjeistus turvallisemman tilan ohjeiden laatimiseen ryhmässä

1. Aloitus

Ryhmän turvallisemman tilan ohjeiden luominen alkaa keskustelulla, johon on hyvä varata reilusti aikaa. Tärkeintä on, että asioista keskustellaan ja jokainen ryhmässä tuntee tullessa aidosti kuulluksi. Aiheeseen johdattelee 5 edellistä diaa.

Keskustellaan millaisissa tilanteissa tunnemme olomme hyväksi ja tulemme nähdyksi sekä kuulluksi.

Mietitään, miten voimme omalla toiminnalla ja käytöksellä edistää yhdenvertaisuutta.

Ryhmän yhteinen keskustelu on tärkein työkalu, siksi turvallisemman tilan ohjeista ei kannata kopioida muualta. Ilman yhteistä keskustelua emme voi tehdä oivalluksia ja havaintoja yhdessä.

2. Toteutus

Työpajassa keskitytään sanoittamaan omia ajatuksia ja toiveita siitä, miten toimimme omassa ryhmässä, jotta jokaisella on hyvä ja turvallinen olo.

Toteutuksen tukena voi käyttää esimerkiksi:

- kuvakortteja joiden avulla erilaisia sanoja ja niiden merkityksiä käydään läpi
- kyniä ja muistilappuja tai paperia, joihin ryhmäläiset voivat kirjoittaa ehdotuksiaan, ajatuksiaan ja oivalluksiaan.

Käytännön vinkkejä:

- turvallisemman tilan ohjeet on hyvä kirjoittaa minä- tai me-muodossa
- ohjeiden muoto ja laajuus päätetään yhdessä.

Kieltämisen sijaan turvallisemman tilan ohjeissa kannattaa tuoda esille:

- miten haluamme ryhmämme käyttäytyvän haastavissa tilanteissa
- miten voimme omalla käytöksellä tehdä tilasta turvallisemman kaikille.

Turvallisemman tilan ohjeiden laatimisen ABC:

1. Koko ryhmän osallistaminen erilaisilla menetelmillä.
2. Ajatusten ja oivallusten läpikäyminen yhdessä.
3. Yhteisten turvallisemman tilan ohjeiden koostaminen ja läpikäyminen yhdessä.
4. Jos ohjeisiin ei olla tyytyväisiä, niiden kehittämistä jatketaan, kunnes koko ryhmä voi hyväksyä ne.
5. Lopulliset turvallisemman tilan ohjeet hyväksytään aina yhdessä.
6. Ohjeet laitetaan näkyville ryhmätilan seinälle esimerkiksi julisteeksi tai huoneentauluksi.

Turvallisemman tilan ohjeiden ydin on selkeät, yhdessä laaditut ohjeet, joita päivitetään tarpeen mukaan.

Tärkeintä on ihmiset, jotka sitoutuvat ohjeisiin.

Ohjeet tulee laatia niin, että käyttäjät voivat noudattaa niitä.

Kaikki tuntevat tulleen kuulluiksi ja ymmärtävät mitä ohjeet tarkoittavat.

Alla linkkejä, joiden avulla saat lisää tukea turvallisemman tilan periaatteiden ymmärtämiseen ja ryhmän yhteisen ohjeistuksen tekemiseen

Opas turvallisemman tilan periaatteiden laatimiseen:

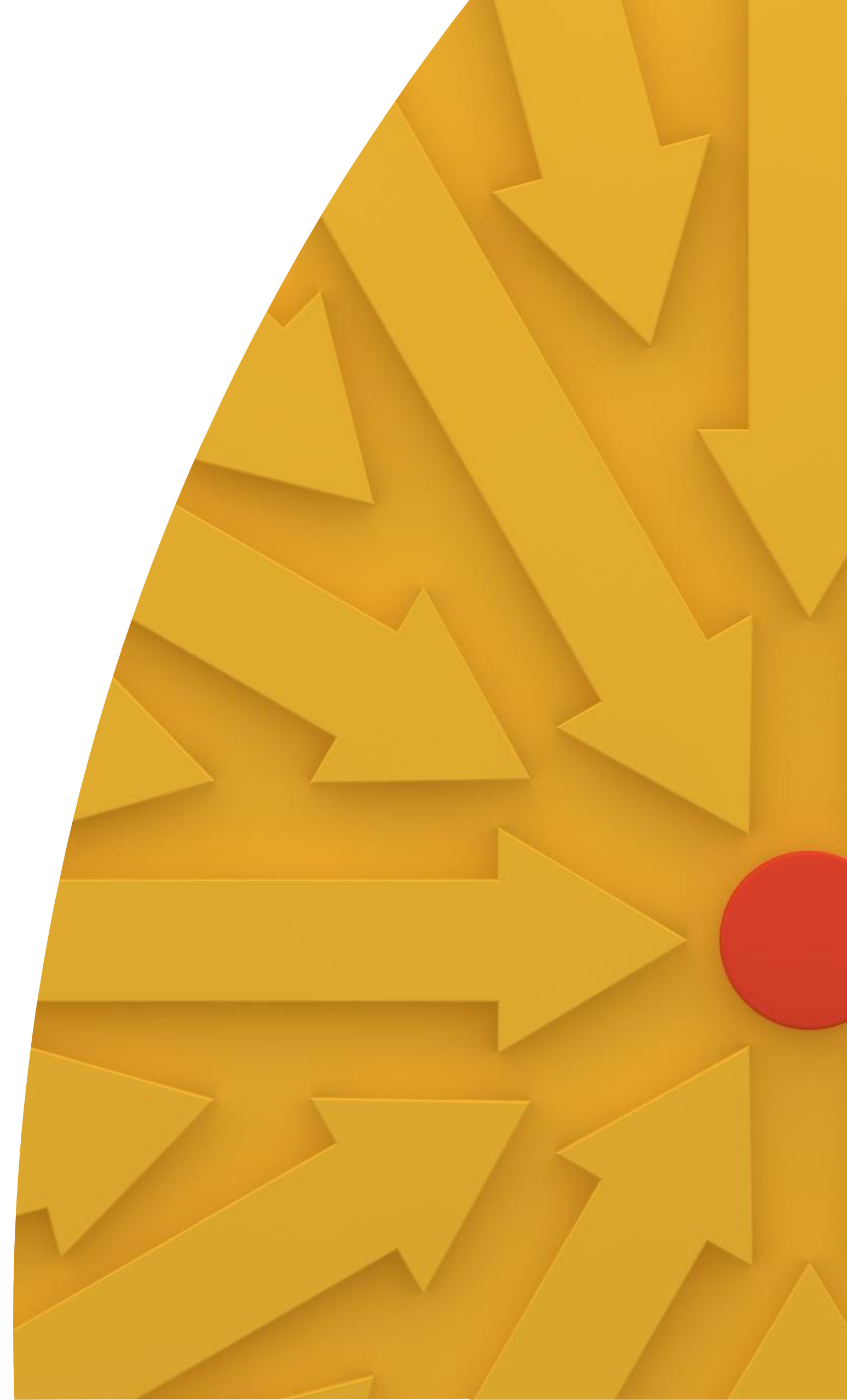
https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2022-10/Opas_turvallisemman_tilan_periaatteiden_laatimiseen_Helsinki%281%29.pdf

Turvallisemman tilan periaatteet ja vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt:

<https://nuorisoala.fi/palvelut/yhdenvertaisuus/turvallisemman-tilan-periaatteet-ja-vihapuheesta-vapaan-keskustelun-saannot/>

Turvallinen tila:

<http://www.ykliitto.fi/turvallinen-tila>

Lähteet

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>

Yhdenvertaisuuslaki:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Opiskelijavalinta:

<https://www.livesaatio.fi/opisto/hakijalle/hakeminen/yhteishaku>

Ammattiopisto Liven järjestys- ja somesäännöt:

<https://www.livesaatio.fi/opisto/opiskelijalle/opiskelijan-opas/jarjestys-ja-somesaannot>

Ammattiopisto Liven asuntolan järjestyssäännöt:

<https://www.livesaatio.fi/opisto/opiskelijalle/asuntola/jarjestyssaannot>

Osaamisen arviointi:

www.ePerusteet.fi.

Yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy:

[Häirinnän määrittely ja lainsäädäntö | Opetushallitus](#)

Setan Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus, tietoa sukupuolen moninaisuudesta ja siihen liittyvistä sanoista:

<https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuolen-moninaisuus/sukupuolen-moninaisuuden-sanasto/>

Lisätietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen käsitteistä löytyy täältä:

<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/>

viittomakielellä:

<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto-suomalaisella-viittomakielella/>

selkokielellä: https://selkokeskus.fi/wp-content/uploads/2022/06/Selkokielineen-esite-sukupuolen-moninaisuudesta_KK3.pdf?fbclid=IwAR3wUaj3062nhMHrb8LKO3K5nFxoOIirQSTr7yVxWgX-y4XWk6OxrdyWA7U

Tietopaketti sukupuolen moninaisuuden huomioimisesta oppilaitoksille, työpaikoille ja viranomaisille:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74462>

Häirintä:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/hairinnan-maarittely-ja-lainsaandanto>

Toiminta kiusaamis- ja häirintätilanteessa:

<https://invalidisaatio.sharepoint.com/sites/Int-ra-ammattillinen-koulutus/SitePages/Opiskeluhoitosuunnitelma.aspx>

Vipunen, Opetushallinnon tilastopalvelu:

<https://vipunen.fi/fi-fi/ammattillinen/Sivut/Opiskelijapalaute.aspx>

Turvallisemman tilan ohjeistus:

<https://rauhankasvatus.fi/turvallisemman-tilan-ohjeistus/>

Opas turvallisemman tilan periaatteiden laatimiseen:

https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2022-10/Opas_turvallisemman_tilan_periaatteiden_laatimiseen_Helsinki%281%29.pdf